

PREZENTAREA SINTETICĂ A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU A MUNICIPIULUI BLAJ

Prof. LIVIA MUREȘAN, Colegiul Național "I.M Clain" Blaj

Prof. ALEXANDRU SIMU, Liceul Teologic Greco-Catolic "Sfântu Vasile cel Mare", Blaj

ABSTRACT: *Brief presentation strategy development short and medium term of the city Blaj. With the entrance of Romania in the European Community, the administration of the city, established a strategy for economic and social revival, which provides modernization of old infrastructure, landscaping and urban buildings in the historic center, creating green spaces for walking, attracting local and foreign investment lead to a real industrial progress, so "Little Rome" have a future harmonious and balanced development.*

Keyword: *sustainable development, urban environment, urban planning, urban ecology, landscaping.*

1. Poziția geografică factor cheie al unei dezvoltări durabile

Din punct de vedere fizico-geografic municipiul Blaj, supranumit și „Mica Romă”, este așezat la confluența Târnavei Mari cu Târnavă Mică, în vestul Podișului Târnavelor. Administrativ, orașul aparține de județul Alba și este situat în nord-estul acestuia (fig. 1).

Această poziționare geografică în culoarul larg creat de cele două râuri transilvănene ce despart Dealurile Târnavelor

Mici la nord-est de Podișul Secașelor la sud, oferă acestei micuțe urbe un avantaj deosebit și anume acela că aici converg două axe de gravitație regională: Târnavă Mare și Târnavă Mică ale căror fluxuri de materie, energie și informație converg la Blaj, iar de aici sunt direcționate spre vest, la Teiuș și Alba Iulia, urmând linia culoarului Târnavelor unite.

Blajul se constituie ca singurul pol de atracție din această micro regiune și de aceea dezvoltarea sa constituie, pentru întreaga regiune, un suport bine venit.

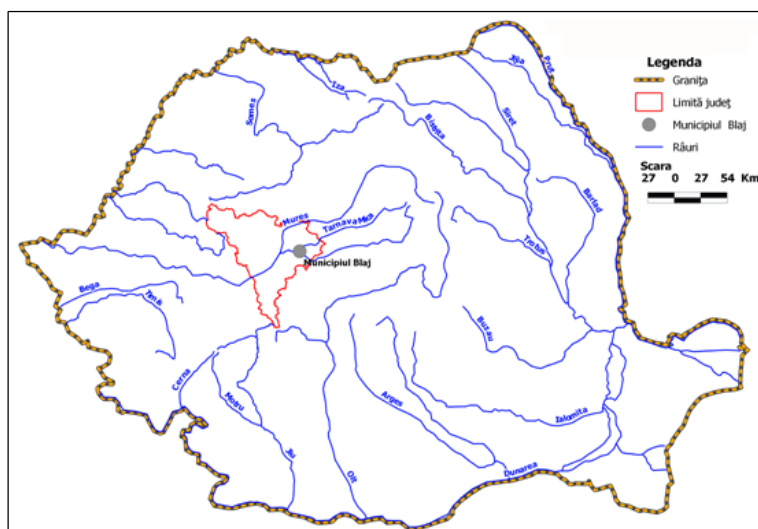

Fig.1. Poziția Municipiului Blaj în județ

2. Relieful ca suport al dezvoltării durabile

Ca suport al dezvoltării în timp a oricărei comunități umane, relieful are un rol deosebit. Particularitățile morfologice de ansamblu imprimă o anume direcție de evoluție în timp și spațiu ce are în vedere locul de amplasare a diferitelor obiective industriale, expansiunea cartierelor de locuințe, orientarea și configurația infrastructurii sub și supraterane, dimensionarea pe verticală a diferitelor edificii.

Blajul a evoluat și s-a dezvoltat spațial în prima parte a existenței sale pe prima și, ulterior, pe a doua terasă a Târnavei Mari. Cele două terase au o largă desfășurare pe partea dreaptă a văii amonte de confluența cu Târnavă Mică. Pe podul primei terase se află construcțiile ce constituie astăzi partea veche a urbei. În cuprinsul terasei întâi a fost tăiat defileul căii ferate București-Oradea, aproape de contactul cu terasa următoare.

După 1900, fostele sate Mănărade, Tiur, Veza Petrisat, Izvoarele sunt incluse orașului, devenind astfel cartiere, astfel încât orașul se extinde în zona inundabilă a luncii celor două Târnave.

În prezent lunca largă a Târnavei Mari în amonte de confluență reprezintă spațiul geografic unde este amplasată zona industrială a municipiului, gara CFR, gara Câmpul Libertății, cartierele Veza, Berc, parțial, Izvoarele.

Trebuie consemnat faptul că podul rutier ce leagă cartierele Berc și Veza de restul orașului a fost construit în zona de maximă îngustare a luncii. Acesată îngustare se datorează exten-siunii mari a terasei întâi.

3. Importanța climei în progresul urban

Arealul geografic unde este situat Blajul are un climat blând, specific zonei colinare a Podișului Târnavelor, dar cu unele particularități determinate de circulația

maselor de aer predominant dinspre vest și nord-vest, mase ce se canalizează pe culoarul larg al văii Târnavei unite.

Factorii climato-genetici radiativi, dinamici și fizico-geografici specifici zonei colinare din estul județului relevă faptul că există o variație neperiodică a cantităților de precipitații și a distribuției temperaturii aerului. Astfel cele mai mari cantități de precipitații și temperaturile maxime se înregistrează în sezonul cald (mai-iulie, în cazul precipitațiilor și iunie - august, în cazul temperaturilor). Analiza climogramelor relevă existența unei alter-națe a anilor ploioși cu cei secetoși și a anilor cu ierni blânde cu cele reci aspre în care zăpezile și temperaturile negative durează peste medie datorate inver-siunilor termice mai accentuate. În general, climatul zonei de confluență a celor două Târnave este temperat continental moderat specific dealurilor medii și joase.

4. Resursele hidrice care susțin o dezvoltare sustenabilă

Zona geografică în care este localizat Municipiul Blaj este udată de două artere hidrografice majore: Târnavă Mare și Târnavă Mică, lor adăugându-li-se câteva pâruri ce își au izvoarele, fie în Dealurile Târnavei Mici, fie în Podișul Cergăului și curg de la sud spre nord sau de la sud-vest spre nord est: Văile Spătacului, Tiurului și Vezei, fiind cele mai importante.

Cele două râuri majore au o alimentare complexă cu o predominare a celor superficiale, în special a celor subterane. Alimentarea subterană moderată din stratele acvifere de suprafață este caracteristică pârurilor ce izvo-răsc din sudul orașului. În ansamblu, variația scurgerii anotimpuale, lunare, zilnice și anuale scoate în evidență tipul de regim hidric pericarpatic transilvan (PcT), în care apele mari se produc în martie și au origine nivopluvială, iar viiturile din perioada mai-iulie sunt pluviale și pluvio-nivale. De altfel, această situație

hidrologică este evidențiată și de producerea de viituri mari cum au fost cele din anii 1974-1975, în timpul cărora zonele joase din luncă au fost acoperite de ape. Pentru a împiedica apariția în viitor a altor evenimente asemănătoare albia minoră a Târnavei Mari în aval de Mănărade și până la ieșirea din oraș a fost îndiguită și rectificată prin tăierea vechilor meandre.

Lacul lui Galoș aflat în vecinătate pe Dealul Cornul Aoășului și lacul Chereteu, situat în preimetrul orașului, sunt mici ca adâncime și suprafață, iar poziționarea lor pe terasa a treia a Târnavei Mari la nord – est de oraș, le conferă numai o importanță peisagistică, neputând fi utilizate ca resurse hidrice. Pentru viitor se prevede o amenajare a lacului Chereteu (alei pietonale, bănci, ecologizarea malurilor), astfel încât să devină un punct de atracție și de recreere pentru blăjeni.

5. Rolul învelișului bio-pedo-geografic în dezvoltarea durabilă

În prezent, învelișul vegetal se regăsește sub forma unor pâlcuri de pădure, aflate la periferia zonei administrative.

Restul supra-fețelor sunt utilizate ca terenuri arabile, pășuni și fânețe, iar vegetația spontană a fost defrișată. Esențele ce alcătuiesc pădurile sunt predominante de *Quercus robur*, urmat de *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior* etc. specifice etajului stejarului.

Spațiile forestiere situate în imediata apropiere: Pădurea Cărbunari, Pădurea Bucerzii - partea de est, aflată în vecinătatea cartierului Petrisat, Pădurea Cărpiniș vor fi amenajate în vederea susținerii unui turism de recreere ecologic și civilizat.

Solurile fac parte din clasa argiluvisolurilor (brune, brune podzolice, regosoluri, brune de fâneță), și s-au format inițial sub aceste păduri de foioase, iar în prezent, datorită introducerii lor în circuitul agricol, au un grad destul de avansat de gleizare.

În arealele unde cultivarea terenurilor nu se face prin utilizarea unor metode agrotehnice sau sunt lăsate în pârloagă, solurile sunt supuse unei erozuni (în suprafață) moderate. Alunecările de teren au o frecvență redusă deoarece terasările pentru constituirea culturilor de viță de vie au împiedicat apariția în timp acestora.

Analiza SWOT a cadrului natural

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Poluare redusă a apelor, solului și aerului • Existența unor rezervații naturale • Degradare geomorfologică redusă • Spațiul deschis al culoarelor de vale • Introducerea parțială a canalizării (numai în unele cartiere) • Climat blând, propice unei agriculturi per-formante	• Slaba monitorizare a elementelor de mediu • Suprafețe forestiere reduse spațial • Apariția reoziunii pe versanții ne amenajați și introduși în circuitul agricol • Lipsa ecologizării afluenților Târnavelor • Lipsa unei gropi ecologice pentru deșeuri • Lipsa unei stații ecologice de epurare a apelor reziduale • Lipsa sistemului de canalizare în unele cartiere • Puține spații verzi, parcuri și locuri de agrement • Lipsa de proiecte europene în domeniul mediului sau ecologice

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
•Implementarea de proiecte europene pentru ecologizarea rețelei hidrografice, în special a lacurilor •Investiții ecoturistice și agroturistice •Creșterea suprafețelor ocupate de spații verzi comunitare	•Creșterea poluării •Inundații •Secete •Accelerarea eroziunii areale și concentrate

6. Importanța resurselor umane în dezvoltarea durabilă a orașului

Locuitorii municipiului reprezintă cea mai importantă resursă, a cărei contribuție la bunăstarea orașului este hotărâtoare.

La recensămintele din 1992 și 2002, populația stabilă varia în jurul cifrei de 21.000 de locuitori, iar după datele publicate de I.N.S. în 2012, populația municipiului este de 20026 locuitori. Sub aspectul evoluției demografice în momentul de față se constată o ușoară regresie și feminizare num-erică determinate de aceiași factori ce au condus la scăderea populației stabile la

nivelul întregii țări.

Această tendință de scădere demografică este compensată de o ușoară creștere a populației tinere, între anii 2003 – 2009.

Această situație reprezintă pentru viitorul municipiului o amenințare care în prezent este în curs de eliminare prin implementarea unui număr mare de programe de reconversie profesională a șomerilor, astfel încât aceștia să poată să înceapă o afacere nouă sau să își găsească un loc nou de muncă prin dezvoltarea de competențe pentru o viață independentă, a competențelor profesionale sau de administrare a unei afaceri personale.

Fig. 2. Bosch Rexroth în 2009

7. Activitățile economice, motor al unei dez-voltări echilibrate

Înainte de 1989, „Mica Romă” era un orașel de provincie în care predominau activitățile industrial-agrar, sectorul terțiar fiind reprezentat de sănătate, învățământ,

cultură în care activau un număr redus de locuitori. După douăzeci de ani de la căderea comunismului, activitățile economice a suferit transformări majore în contextul procesului de restructurare economică manifestate prin reducerea populației active și a populației ocupate, menți-nerea

șomajului la valori relativ constante (cu excepția perioadelor de recesiune economică), dar creșterea șomajului de lungă durată și – aspect cu conotații puternic negative – creșterea populației inactive.

În prezent, structura ocupațională a forței de muncă indică o creștere numărului de locuitori care desfășoară activități în sectorul terțiar și o scădere a celor ce muncesc în celelalte două sectoare.

Strategia de dezvoltare elaborată de primăria municipiului pentru a revitaliza sectorul industrial cu tradiție în industria lemnului (în curs de restructurare), mecanicii fine (I.A.M.U și BOSCH), vinului și berii a prevăzut crearea de condiții optime investitorilor locali, dar și stră-îni. Măsurile luate s-au concretizat prin amplasarea de către grupul german BOSCH a unei hale de producție, în anul 2007, urmată doi ani mai târziu de extinderea acesteia, iar în acest an (2012) de semnarea unui nou acord cu grupul german ce prevede construirea și punerea în funcție a unei noi hale de producție pe platforma industrială a municipiului.

Restructurarea și dezvoltarea platformei industriale aflate în partea de est a orașului este înlesnită de apropierea de căile de comunicație rutiere și feroviare ce tranzitează teritoriul municipiului de la est spre vest. Infrastructura rutieră și feroviară în ultimii ani a fost modernizată pentru

a răspunde cerințelor unui trafic în continuă creștere. În vederea atragerii de investiții străine și promovarea celor locale, consiliul local Blaj a realizat un amplu proiect de modernizare și înlocuire a infras-structurii de alimentare cu apă potabilă, veche de treizeci de ani în cartierele unde acesata a existat și introducerea canalizării și conductelor de alimentare cu apă în cartierele unde nu a fost introdusă înainte de 1990: cartierele Tiur, Mănărade, Izvoarele, Veza – parțial, Hula, Petrisat.

Resursele funciare și solurile de calitate oferă posibilități de dezvoltare și prin atragerea și absorbția fondurilor comunitare, în vederea creării de ferme ecologice cu un potențial productiv ridicat, astfel încât acest sector să fie revitalizat. O oportunitate în domeniul agricol o reprezintă tradiția în domeniul culturii viței de vie și a vinificației, care pune la dispoziția investitorilor numeroși specialiști existenți în prezent. Con-semnăm de asemenea creșterea numărului de IMM-uri de profil în ultimii ani și posibilitatea apariției și implementării unui brand local, care în prezent lipsește.

Alături de viticultură investițiile în cultivarea cerealelor, pomicultură și creșterea animalelor oferă locuitorilor ce sunt ocupați în acest sector de activitate, posibilitatea de a trece de la o agricultură de subzistență, practică pe suprafețe restrânse, la o agricultură profitabilă.

Fig. 3. Fabrica Bosch - vedere aeriană

Analiza SWOT a cadrului uman

PUNCTE TARI •Tradiții socio-culturale, industriale •Populație deschisă spre educație •Absorția de fonduri europene a contribuit la dezvoltarea IMM-urilor locale, în sectorul vini-viticol •Investiții în industria mecanică locală •Modernizarea infrastructurii în zona veche a municipiului •Modernizarea spațiilor școlare •Implementarea de proiecte entru dezvoltarea resurselor umane •O bună valorificare a resurselor locale	PUNCTE SLABE •Poziționarea la limita județului •Situarea pe axe de transport secundare •Modernizarea redusă a infrastructurii de transport din zona adiacentă orașului •Utilizarea redusă a surselor alternative de energie •Inexistența industriei de reciclare a deșeurilor •Pierderi economice datorate riscurilor de inundații și erozunii (alunecări de teren, torențialitate)
OPORTUNITĂȚI •Creșterea investițiilor locale și externe •Extinderea zonelor construite •Dezvoltarea turismului cultural, religios, ecoturismului •Dezvoltarea de planuri de prevenire a dezastrelor naturale •Dezvoltarea industriilor nepoluante •Reducerea numărului de șomeri, prin crearea de locuri de muncă, în urma investițiilor	AMENINȚĂRI •Scăderea demografică •Îmbătrânirea populației •Emigrația în creștere •Scăderea nivelului de trai a populației tinere •Șomaj în creștere în rândul absolvenților de liceu •Migrația forței de muncă calificate prin studii universitare

8. Amenajarea peisagistică a municipiului și rolul său în dezvoltarea ulterioară

Aspectul arhitectonic al municipiului se schimbă de la un an la altul datorită implementării unui proiect de refacere a fațadelor clădirilor istorice, cât și a celorlalte aflate în centrul istoric al orașului, precum și în apropierea acestuia, cu scopul de a oferi blăjenilor un mediu civilizat de viață conform cu noile standarde europene.

Astfel, pentru atingerea acestui obiectiv, au fost amenajate sala de sport și scuarul din fața acesteia, Piața 1848 prin refacerea fațadelor clădirii Primăriei, Catedralei Unite cu Roma Greco-Catolice „Sfânta Treime”, a Casei memoriale „Timotei Ciparu”, Biblio-tecii Arhidiecezane, Palatului cultural și, mai ales, a spațiului verde unde copacii au fost fasonați, s-au refăcut aleile pietonale

și s-a introdus iluminatul nocturn în scop peisa-gistic.

Pentru ca blăjenii să beneficieze de un climat urban favorabil au fost modernizate și reamenajate spațiile verzi ce jalonează Bulevardul Republicii și mai multe spații verzi aflate între blocurile de locuințe. Amenajarea și modernizarea parcului „Avram Iancu” este realizată cu scopul de a pune locuitorilor „Micii Rome”, un spațiu ideal de promenadă și relaxare aflat chiar în inima orașului, unde pot ieși la plimbare împreună cu copiii, care beneficiază acum de un loc de joacă modern și ecologic.

9. Potențialul turistic al municipiului

Punerea în valoare a potențialului turistic rezidă în faptul că municipiul Blaj are o poziție geostrategică apropiată de centrul țării, pe de o parte, iar pe de altă parte este

situat în zona de intersecție a culoarelor largi ale Târnavei Mari și Târnavei Mici, beneficiind astfel de fluxurile de transport pe

magistrala feroviară trei (București - Episcopia Biho-rului) și drumul național 14B de la Teiuș la Copșa Mică.

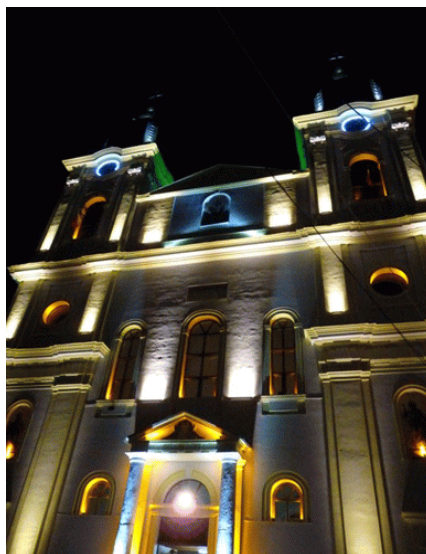

Fig. 4. Iluminat arhitectonic

Specificul turismului local rezidă în faptul că beneficiem de numeroase obiective turistice istorice, culturale și religioase unice în regiune. Aceste obiective sunt restaurate, iar accesul la ele este înlesnit de modernizarea infrastructurii de acces: drunuri, trotuare etc.

Cele mai importante obiective istorico - culturale sunt Casa memorială „Timotei Ciparu”, Biblioteca Arhiepiscopale, Colegiul Național „I.M. Clain”, clădirea Muzeului de istorie „Augustin Bunea”, Palatul Cultural (refăcut parțial după incendiul din anul 1996), clădirile Grupurilor Școlare „Ștefan Manciulea” și „Timotei Ciparu” Stejarul lui „Avram Iancu”, Teiul lui Eminescu, din apropierea căruia urcă până lângă Crucea lui Iancu o alee pietonală asfaltată, unde este amenajat un spațiu de belvedere, ce oferă privitorilor posibilitatea de a admira orașul, atât ziua cât și noaptea, aleea fiind iluminată nocturn.

Edificiile religioase incluse în patrimoniul turistic al orașului: Palatul Arhiepiscopal Greco-Catolic (fostul castel nobiliar Blassius), Catedrala Greco-Catolică

„Sfânta Treime”, sunt restaurate și pot fi vizitate.

Turismul cultural este promovat prin intermediul unui număr mare de manifestări, multe dintre ele devenind în timp tradiționale: 3-15 Mai „Zilele Libertatii la Blaj”, Festivalul de colinde desfășurat în preajma Crăciunului, lansările de carte, spectacolele elevilor de la liceele blăjene, acțiunile culturale desfășurate sub emblema ASTRA, Despărțământul „Timotei Cipariu”, Blaj, multe dintre aceste manifestări având loc în Centrul Cultural „Andrei Mureșanu”, recent amenajat în interior și exterior.

10. Obiectivele propuse pentru viitor

În viitor sunt prevăzute lucrări de reabilitare a infrastructurii, acolo unde aceasta nu a fost modernizată, continuarea extinderii parcului industrial și revitalizarea economică a unor unități aflate în declin economic, amenajarea Grădinii Botanice, cea mai veche din țară, aflată în spatele Grupului Școlar „Ștefan Manciulea”, astfel încât să fie

accesibilă publicului larg, sub forma unei grădini publice, accesul realizându-se dinspre Câmpia Libertății, reabilitarea Bisericii fortificate Evanghelice din cartierul Mănărade și includerea ei într-un spațiu de recreere comunitar, în cartierul cu același nume, amenajarea malului drept al Târnavei

Mari, la est de podul rutier de peste râu, și a fostei baze sportive Combinatului de Industrializare a Lemnului, cu alei pietonale, peluze verzi, refacerea terenului de fotbal și construirea de terenuri pentru tenis de câmp, devenind în acest mod o bază sportivă municipală modernă etc.

Fig. 5. Biserica Evanghelică din Mănărade

Fig. 6. Parcul din Piața "1848"

11. Concluzie

Elaborarea unei strategii de dezvoltare durabilă pentru orice localitate trebuie să aibă în vedere tradițiile socio – economice, variatele posibilități de valorificare a

spațiului geografic, cu precădere a elementelor morfologice, biopedo-geografice, a resurselor de subsol și a resurselor umane, astfel încât să fie luate cele mai potrivite decizii, în urma cărora comunitatea locală să prospere

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Conțiu Andreea, (2010) *Axele de gravitație regională ale Târnavelor* – Rezumatul tezei de doctorat, Cluj- Napoca.
2. Mircea Buza, (1996) *Caracterele geomorfologiceale Municipiului Blaj și ale împrejurimilor sale*, extras din Studii și cercetări de geografie, Tomul XLIII, Ed. Academiei, București.
3. Mircea Buza, (1997) *Culoarul Târnavei între Blaj și Mihalț. Observații geomorfologice*, extras din Studii și cercetări de geografie, Tomul XIV, Ed. Academiei, București.
4. Virgil Dumitru, (2009) *Dezvoltarea durabilă a Municipiului Constanța*, vol. Terra, SGR, Ed. CD PRESS, București.
5. Victor Sorocovschi, (1996) *Podișul Târnavelor - studiu hidrogeografic*, Ed. CETIB, Cluj-Napoca.
6. **** *Dicționar de geografie umană*, (1999) Ed. Corint, București.
7. **** *Geografia României, Geografie fizică*, (1983) Ed. Academiei RSR, București, pag. 195-288, 388-591

